

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 30.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 „
pe 1/4 an 5 „
pe o lună 2 „
Nr-ii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 30

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 banf; a doua oară 12 banf; a treia oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisorile nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Casina din Lipotváros.

Cu adevărat, extremitățile se întălesc, ori, cum zice Românul, fiecare sac își găsește petecul. Era adică indicat, ca president al casinei ovreiești din Lipotváros, cartierul Ovreurilor din Budapesta, să fie ales baronul Bánffy, marele șovinist, care și din pietri vrea să facă Unguri și nu vrea să moară înainte de a vedea statul național maghiar unitar și în ceea-ce privește — limba.

Se știe anume, că în țeara întregă șovinismul cel mai păcătos de presa ovreiască este cultivat; Falk, Vészi (alias Weiss) și alți publiciști ovreiești sunt cari cultivă între Unguri șovinismul cel mai intolerant, asmuțând împotriva naționalităților. Ear cuibul acestor „apostoli” este casina din Lipotváros, strînsura mare a tuturor Ovreurilor cu pungă grea. S'ar putea zice că e aproape confesională această casină, pentru că până-acum membrii ai săi au fost exclusiv numai Ovrei. Chiar fondarea casinei se reduce la un moment confesional: cei dela Casina Națională au respins adică cu gramada pe Ovrii bogătași cari ceruseră să fie admiși membri; s'au pus atunci dar Ovrii și au întemeiat o casină a lor.

Ș'acum, după-ce ani de zile au dovedit că sunt mai șoviniști decât maghiarii neaoși, și-au rotit ochii, au dat de baronul Bánffy și iute l'au ales — president.

La așa cap, așa căciulă!

De ce să n'aibă adică și casina ovreiască magnații săi? Dădeau adică cu socoteala neomaghiarii dela numita casină că Bánffy nu va veni singur, ci va aduce cu sine „gardă”: pe ex-intendendul conte Keglevich, pe ex-șpanul Degenfeld și alții. Ba în felul acesta a ajuns între Ovrei și faimosul Jezszsky Sándor, care nu putea nici el să lipsească de unde-l vorba să se pornească o acțiune mare șovinistă.

Bánffy n'a primit adică presidenția numai ca să-și arate mustățile stufoase și jupăneselor cari se adună și ele la „matinee” în fiecare zi de — Schabetz, ci ca umăr la umăr cu Kazariu lui Bartha Miklós să lucreze, după cum a zis în toastul ce a ținut Duminecă, „pentru crearea statului național maghiar și în ce privește limba...”

Până acum au mai dus-o naționalitățile cum au dus-o, dar d'aci încolo nu mai e glumă: Bánffy de pe tronul dela casina ovreiască are să desăvârșească ceea-ce a întrelăsat ca prim-ministru! Va crea statul unitar și în limbă!

Și vrea să-l creeze anume cu ajutorul Ovreurilor din Lipotváros, căci mai bogăți ca aceștia nu sunt alți cetățeni din patrie.

Socotim însă că pentru acest scop în primul rînd trebuie să facă educație clienților săi dela casină.

Facem adică prinsoare, că dintre membrii casinei ovreiești din Lipotváros o mare parte nu știu ungurește ori dacă știu, vorbesc așa de stricat, încât până și baronul Bánffy o să-și astupe urechile.

Până-ce astfel stau lucrurile în Lipotváros, până-ce în Buda, unde șede baronul Bánffy, se vorbește mai mult nemțește și în giurul capitalei sunt, de veacuri, comune germane, bine zice Bánffy: statul ungar unitar și în limbă trebuie creat.

Cum numai Dumnezeu sfântul este însă creator, avem toată nădejdea că zadarnic șovinistii reformați Bánffy, Eötvös Károly și ceilalți s'au dat în coate cu șovinistii de ritul lui Moise, ci Ungaria are să rămână și pe viitor așa cum a lăsat-o Dumnezeu: stat poliglot!

Șovinismul ce se împrăștie prin casinele maghiaro-ovreiești își va face și el traiul ear noi rămânem Români!

Confirmarea nou alesului episcop al Aradului. În ședința ce a ținut ieri în Budapesta, Sinodul Episcopesc a confirmat alegerea de episcop la Arad făcută de Sinodul epărcial în persoana P. C. Sale protosincehului Ioan I. Pap, președinte al Consistoriului. Sinodul episcopesc neaflând nici o excepție canonică și fiind și alegerea săvârșită în deplină ordine, va recomanda ministrului să propună întărirea nou alesului și, după cum suntem informați, preînalta întărire se va face în scurtă vreme.

Din România În ședința de ieri Senatul a primit unanim proiectul de lege privitor la desființarea acsizelor. Reforma aceasta financiară este un titlu de mândrie pentru guvern.

Cioroborul kossuthiștilor.

„Magyarország” în jurul căruia sunt grupați Holló el consortes, inițiatorii demonstrațiilor cari erau plănuite împotriva proiectului de lege militar și cari după-cum am amintit și noi în numărul de ieri, s'au sfârșit cu un blamagiu rușinos, căci kossuthiștii au fost spariți și huiduiți de mulțimea de trei ori așa de numeroasă a socialiștilor internaționali, eată cum scrie despre aceste demonstrații:

„Ca și când de sub pământ s'aude vuet înfricoșător, sublim de sguduitoare a fost demonstrația de ieri a cetățenilor capitalei. Neuitat de însușețită și frumoasă a fost icoana, când mulțimea de ieri într-o pădure de stindarde s'a mișcat dealungul stradelor capitalei. Cei ce au văzut-o, nu se puteau îndesul sătura cu manifestația în stil atât de grandios a puterii naționale.

„Așa dar totuși așa e capitala maghiară! Adevărat suflet și inimă a țării!...”

„Inconșurabilă învingere morală a reportat în ziua aceasta sentimentul național. Pe teritoriul capitalei s'anunță cu scârbă că aci nu se poate manifesta deschis convingerea patriotică națională. Că aici se conturbă masele naționale.

Apoi aceasta sa dovedit acum că nu este adevărată. Și de o mie de ori nu este adevărată. Simțirea națională spulberă aici din calea s'a pe ori-cine.

Dacă spulberă, pe kossuthiști i-a spulberat mai ales, și în mod mai caraghios; ear acum, când în chipul acesta apoteosează blamagiul suferit, se încheie într-o armonie perfectă tragi comedia kossuthiștii.

„Ii recunoaștem admirabil pe kossuthiști în presa aceasta.

Adevărat că mult de pierdut nu prea mai au, dat totuși ne mirăm că se mai găesc chiar și între maghiarii cari se lasă prostiți de oamenii aceștia.

Pe când în chipul acesta scriu despre blamagiul de Duminecă care pentru ei a fost „manifestație sublim de sguduitoare”, organul poporal „Alkotmány”, care în lupta aceasta merge mână în mână cu ei, căci și partidul poporal combate proiectul militar, este prin urmare în acest punct în solidaritate de interese cu kossuthiștii, scrie următoarele:

„Pe când arangiatorii meetingului kossuthist au sosit la locul destinat, terenul era deja întreg ocupat de socialiști. După două ore d. a. au sosit kossuthiștii cu corifeii lor în frunte, însă nici n'au putut începe vorbirile, căci socialiștii au început un sgomot colosal pretinzând să vorbească oratorul lor Grossmann. Kossuthiștii au început apoi cântecul lui Kossuth care a fost înecat de accentele „Marseilleisei”. Lupta acestor două cântări, chaosul infernal a produs un sentiment penibil între cei prezenți și se făcea acuș o încăerare dacă deputatul Holló n'ar fi dat semnal adevăratilor săi ca s'o ieie la sănătoasă.”

Eată manifestația grandioasă care după „Magyarország” părea „ca și când de sub pământ s'aude vuet înfricoșător”.

Vnesc ni-se pare creerii în cup a celor din reducția dela „Magyarország”.

George Baritiu și amicii săi.

— Corespondență. —

(Urmare).

Un mijloc de a nu lipsi materie va fi și disertația mea despre limba românească, care negreșit o să facă ceva mișcare.¹⁾

Cât pentru forma din afară ar fi bine ca să aveți alte litere mai frumoase, între care să fie mai multe, latinești, precum m, n, e, d, i, t, a ș. c. l. . . .

Eu pentru osteneala mea nu voiu nici o răsplată, dar gândesc că nici ceilalți.

Al tău

I. Măiorescu.

25.

București, 26 Septembrie 1838.

Nea Ionică!²⁾

. . . . Foaea din Transilvania mi se pare că de o fi tot așa de obraznică, să-î tae nasul aici în țara noastră. Asta e un ce pozitiv pe care îl cunosc eu.

¹⁾ Disertația aceasta („Inceputul, natura și principiul (nu principiul) limbii românești”) a trimis-o lui Baritiu la 24 Octombrie 1838, ca s'o tipărească la Götting. Tot atunci l-a trimis și un răsănit la corespondența asupra ortografiei, care s'a publicat în Foaea pentru minte, dela 3 până la 27 Decembrie 1838, sub titlul Asupra ortografiei românești (contra lui Ci. ariu).

²⁾ Scrisoarea aceasta este adresată lui I. Măiorescu, și s'a păstrat la Baritiu.

Articolile ale cu hrean și cu oțet? Ar fi făcut efect alt unde-va, dar aici, aici, aici nu mai nădăjdui. Ai noștri sunt mai stricați decât să-î poată drege niște articole. Eu unul (rupt) crez că soarta țării românești (rupt) să meargă tot spre rău până când căzînd de tot, murind, să învieze alți oameni. Le mal sera le civilisaur de la valachie. O Doamne! . . .

Fl. Aaron.

26.

(Din scrisorile tainale.)

Craiova, 29 Septembrie 1838.

Prietine!

Măiorescu revine la societatea ce plămăia și zice despre ea: „. . . . eu socotesc mijlocul acela cel mai bun de a desgheta inimile cele amorțite ale Românilor noștri de aicea”. Critică apoi școalele ca și în alte scrisori și continuă. . . . „Ca să te încredințezi Tu de lipsa societății la noi, ascultă ce am aflat ieri dela Directorul. I-am zis că de ce nu punem o catedră de filosofie, cel puțin de logică și de moral, precum și de dreptul naturei. Asta, am zis, ar fi mai bună decât catedra de literatura franțuzească, pentru care s'a adus acum un profesor cu 309 galbină împărătești pe an. Mi-a zis: „Filosofia sau și numai logica și dreptul naturei, nu ne sunt de trebuință. Aceste sunt nimicuri, lumea se bate acum după pozitiv”. Sunt chiar cuvintele lui. Îți mărturisesc că am rămas încrămențit și mi-am astupat gura. Socotește acum! Ce folos că se silește, dacă nu știe ce să facă. . . .

I. Măiorescu.

27.

Craiova, 28 Oct. 1838.

Frate Baritiu!

. . . și iată fac vre-o câte-va băgări de seamă asupra neiertului articol al lui protopop Manu.³⁾ Dracul știe cum scriu oamenii cia. Eu gândesc că am ținut destulă măsură în judecata mea asupra lui. . . .

Știi că, afară de Țipar, oamenii noștri nu știu ce va să zică a începe cultura limbii? Desertația mea gândesc să reverse cevași lumină. Nu știu cum o veți primi voi, dincolo. . . .

I. Măiorescu.

28.

Craiova, 9 Decembrie 1838.

Frate Bartiu!

După ce spune că Gazeta place la Craiova, Măiorescu continuă: Bagă de seamă, că de când sunt eu aici, toți Craiovenii sunt de partea opoziției. Sunt anti-Ruși, au cum se zice aici anti-urși. Sunt sătuți de gazetele de aici, care sunt întreit scumpe ca a ta. „România” a avut aici numai 15 prenumerații și tu ai 31. Și vei avea și mai mulți. Ridică prețul și o dă de două ori pe cea politică.

I. Măiorescu.

(Va urma).

³⁾ Articolul lui N. M., datat din Sibiu, 19 August, s'a publicat în Foaea pentru minte, inima și literatura, 1838, p. 198—111 și 119—20. În numărul 22, de-a Novembrie, al Foaei a apărut și un răspuns sever și satiric al lui Costache Negruzzi, care credea că N. M. nu e român, ci ungurean, care știe ceva românește.

Afacerea Vlaicu.

Braşov, 9 Martie 1903.

Cum se vede, afacerea lui Vlaicu preocupă mult societatea română din Braşov, căci precum se vede şi din „Gazeta” de Vineri a format obiect de discuţiune atât în conferenţa profesorală, cât şi în comitetul casinei. Şi precum se vede, nici nu s'a terminat, ci se va mai continua. Amicul nostru V. Goldiş şi-a spus deja părerea sa în coloanele acestui jurnal în privinţa formei, în care a ajuns acest lucru în publicitate şi noi la aceasta numai avem nimic de adăugat. Credem însă, că este de lipsă să ne spunem părerea noastră şi în meritul lucrului, cu atât mai vădit, că avem informaţiuni, că dl Vlaicu şi intimii săi, prin acticolul d-lui Goldiş se cred degajaţi de ori şi ce clarificare şi iustificare.

Să analizăm puţin lucrul.

Amicul moralei publice dă în vileag nişte acte referitoare la un proces, ce l'a avut d-l Vlaicu cu un anumit Ilyés István. Actele acestea sunt scoase din arhiva tribunalului din Braşov. Autenticitatea lor n'a desmintit-o nimeni.

Din aceste acte se vede, că Ilyés l'a înprocesat pe d-l Vlaicu pentru suma de 200 de coroane, drept pretensiune, ce avea să o primească pentru un plan de zidire şi un espensar de cheltuieli. La prima instanţă Ilyés a pierdut procesul, de-oare-ce înctul (A. Vlaicu) a întărit cu jurământul său aceea faşione a sa, că el nici nu a comandat la actor pregătirea planului şi a espensarului indicat în acţiune şi că nici nu le-a luat în primire.

Ilyés apelează, produce martori şi la a doua instanţă câştigă procesul faţă de dl Vlaicu pe motivul că: Tribunalul regesc a constatat din faşionile martorilor Szatmári Károly şi Borsai Károly, ascultaţi sub jurământ în decursul procedurii de apel, că înctul A. Vlaicu a comandat planul de zidire la actor şi că a însărcinat pe actor cu elaborarea aceluia, precum şi a espensarului de cheltuieli, iar actorul elaborând planul cu creionul i la arătat înctului, înctul luându-l în primire l-a însărcinat pe actor ca să îl execute cu tuş.

Din aceste două faşionii, cari se isbesc faţă în faţă şi pe baza sentin-

ţei tribunalului de apel, ca epilog la aceste acte judecătoreşti, amicul moralei publice trage concluziunea că, dl A. Vlaicu voind să înşele pe un biet zidar cu 200 coroane pentru o muncă cinstită cu care i-a servit, nu s'a sfîit a depune jurământ strîmb înaintea judecătoriei, numai ea să-i reuşească înşelăciunea intenţionată şi apelează la corporaţiunile din cari face parte dl A. Vlaicu. Ca să cureţe societatea românească de această cangrenă. După aceea „se ascunde sub învalitoarea şi coloarea macului şi prin atelierile tipografice din mahalaua Bucureştilor — vorba d-lui Goldiş — şi de acolo aruncă între noi săgeţile lui păcatoase, ca să ne invenineze vieaşa noastră publică”. Şi de fapt venim a şi străbătut în corpul nostru, căci din incidentul acesta s'a provocat animozităţi ba chiar polemici publice; dovada cele publicate în „Gazeta Transilvaniei” dela 7 c., în coloanele căreia d-nii Petru Pop, jude de tribunal în pensie, Petra Petrescu, director de bancă în pensie, I. Popea, profesor în pensie şi Ioan Aron, director de şcoală, somează aspru Casina să ia poziţie în afacerea aceasta; oamenii se ceartă între olaltă şi ce e mai grav, s'a sguduit încrederea tineretului şcolar nu numai faţă de dl Vlaicu, directorul şi profesorul lor ci şi faţă de corpul profesoral, din care face Vlaicu parte. Căci broşura a străbătut în şcoală. Şi cetindu-o şcolarii n'au mai rezonează, că oare motivată e sau ba concluziunea, trasă de amicul moralei publice, ci cred aceea, ce cetese negru pe alb că: directorul şi profesorul lor A. Vlaicu a jurat strîmb pentru-ca să poată înşela pe un biet zidar şi că este o cangrenă pentru societatea românească. Prin urmare chestiunea nu poate rămânea neclarificată, trebuie să se stabilească adevărul în această afacere. Şi pasul făcut de conferenţa profesorală şi de membrii casinei din Braşov e corect şi justificat.

După părerea noastră persoana amicului moralei publice vine în linia a doua. Lucrul principal sunt actele din care îşi trage concluziunile sale. Dacă acelea nu există, atunci într'adevăr întreaga broşură se reduce la un pamflet ordinar şi dl Vlaicu eo ipso este spălat. Dacă însă aceste acte există, atunci numai singurul tribunalul

este chemat să stabilească adevărul în aceasta afacere.

Adevărat că dl Vlaicu zice că puţin îi pasă de ceea-ce crede cutare sau cutare despre el, prin urmare nu se simte deobligat a se justifica faţă de nimeni; dar dacă dînsului nu-i pasă, societăţii şi corporaţiunilor, din care face el parte, îi pasă că este sau ba motivată concluziunea, care o trage amicul moralei publice din actele publicate. Pentru aceea, dl Vlaicu este dator, nu faţă de anonimul moralei publice, ci faţă de acele 14 corporaţiuni din care face parte, să meargă la procuror şi să ceară cercetare în contra sa. Nu va fi pus sub acuză, sau şi dacă va fi pus, va fi absolvat, atunci dl Vlaicu earăşi este spălat şi cei cari cer acum să se spele, îi vor da dumnealui satisfacţiunea cuvenită. Dacă însă dl Vlaicu nu o face aceasta, dovedeşte că se teme de adevăr. În cazul acesta i-se impune societăţii, ca ea să ceară cercetare contra lui.

† Traian Meşianu.

Clerul român gr. or. din Archidieceză ear a suferit o mare pierdere: Traian Meşianu, protopopul tractului Bran, a încetat subit din viaţă, în vîrstă când biserica mai ales aştepta serviciu valoros dela credinciosul ei fiu.

Traian Meşianu a făcut parte din elita clerului român. Bărbat simpatic şi impunător, cu manieri cari cucereau, puteai să nu-l aprobi în multe, dar vrînd nevrînd îl aveai drag. De aceea toţi căpi l'au cunoscut vor primi cu sincer regret ştirea despre încetarea din viaţă a lui.

Eată anunţul funebrel dat de familia intristată cărei noi trimitem condolenţe:

Văd, Sora Bartolomei Meşianu ca mamă, Efrosina Meşianu nasc. Tipeiu ca soţie, Traian şi Eugenia Meşianu măr. Proca ca fiu, Ioan Tipeiu protopresbiter emăritat ca socru, Costi Proca. ginere, au nemărginită durere a anunţa încetarea din viaţă a prea iubitului lor fiu, tată, ginere şi socru

TRAIAN MEŞIANU,

Protopresbiter al tractului Bran
intemplantă în (22 Februarie v.) 7 Martie n. 1903 la 11 ore noaptea, după o scurtă

dar grea suferinţă, împărtaşit fiind cu Sf. Taine. Moartea nemiloasă i-a scurtat firul vieţii la vîrstă de 49 de ani, în anul al 28-lea an al fericitei sale căsătorii şi al 27-lea al sfintei preoţii. Rămăşiţele scumpului adormit în Domnul să vor ridica din biserica Sft. Nicolae din Zărneşti Marţi în (25 Februarie v.) 10 Martie n. 1903 la 12 ore m. şi să vor depune spre vecinică odihnă în cimiterul acelei biserici. Zărneşti, în (23 Februarie v.) 8 Martie n. 1903. Odihneşte, Doamne, în pace sufletul fericitului adormit!

Din Dietă.

— Sedinţa din 10 Martie —

Ear a fost discuţiune înaintea ordinii de zi. Papp Elek oratorul obstruator de eri a răspuns lui Münich Aurél şi a voit să dovedească că în trupele aşezate în Bosnia sunt mai mulţi soldaţi maghiari decât austriaci.

Dup'aceea a vorbit Busáth Ferencz la ordinea de zi. Baza politicei partidului guvernamental este că nu voeşte să-i scape puterea cu nici un preţ. De acest principiu egoist este condus şi acum când în contra convingerilor sale mai bune forţează proiectul acesta şi se pune în contradicţie cu sentimentul naţional, numai pentru-ca cu ajutorul şi spriginul cercurilor militare să poată rămânea în posesia puterii.

La sfîrşitul vorbirii, presintă un proiect de conclud, despre care între aplausele opoziţiei zice, că nu este opera lui, ci din cuvînt în cuvînt este copia fidelă a acelu proiect de conclud pe care contele Apponyi l-a formulat în 1889 cu ocazia desbaterii proiectului de apărare naţională.

A vorbit apoi Kecskeméthy Ferencz procurînd îci colo momente vesele cu pateticul său forţat şi original.

Sedinţa se termină la orele 2 şi jumătate.

România şi Macedonia.

Ziarul „Die Zeit” din Viena, publică o convorbire pe care corespondentul său din Bucureşti a avut-o cu un însemnat bărbat de stat din România cu privire la chestiunea macedoneană.

Eată răspunsul

În „Tribuna” dela 5 Februarie un oare-care D. P. Popescu a publicat sub titlul Criticele d-lui Şirianu un articol plin cu înecualificabile însinuări, insulte şi calomni la adresa subşei natului.

Sub pretext că răspunde unui foileton literar al meu, publicat în „Tribuna Poporului”, numitul domn (după o introducere de aproape o coloană în care mă acuză de toate relele şi mă numeşte „trădător”) se întrebă: „Căci în definitiv, cine e dl Şirianu?” Şi tot d-sa răspunde: „Un gazetăraş cu condeiul venal, care se dă legat celui mai mult oferitor...”

Şi în felul acesta, p'o coloană întreagă, numitul domn făcea — literatură. Era vorba adică de purificarea limbii noastre şi îndreptarea ortografiei, acţiune pornită cu mult zel de cei dela Asociaţie, dar despre cari provocîndu-ne la dovezi, spuneam că greu vor ajunge s'o realizeze şi că la tot cazul o asemenea reformă nu Asociaţia, ci în primul rînd Academia Română este chemată s'o facă.

Se înţelege, n'am mai replicat articolului dlui Popescu. Căci ori cât de trivial şi obraznic ar fi d-sa, activitatea mea de 18 ani ca publicist n'o poate şterge cu o trăsătură de condei. Şi apoi nici nu era vorba să arat cititorilor nostri cine sunt

Cu atât mai puţin cititorilor „Tribunei”, ziarul la care am scris de prin 1884, al cărei prim-redactor am fost pe vremurile cele mai grele (când comitetul naţional era în temniţă) şi pentru care am stat în trei temniţi, aproape un an de zile.

Dar presupunînd că aş fi chiar „un gazetăraş cu condeiul venal”, ş'atunci mă întreb: intru cât s'ar fi luminat chestia ortografiei dacă mă apucam să replic şi eu dlui Popescu în acelaşi chip bătăran cum „discută” (!) d-sa?!..

Eată de ce am tăcut. Ştiu de mult, că pe oamenii de rea credinţă şi așa nimeni nu-i poate convinge.

Faţă de asemenea ipochimezii nu e decât un singur răspuns: *dispreţul!*

Dacă iau deci acum cuvîntul, o fac pentru-că în chestia de care mă ocupam în foiletonul meu a intervenit o autoritate: dl Tîtu Maiorescu.

Eată ce a scris adică dl Maiorescu presidentului Asociaţiunii:

Bucureşti, 31 Ian. 1903.

Mult Stimatelor Domnule President,

Nu Vă miraţi, Vă rog, de întîrzierea răspunsului la întrebările ce mi-le faceţi prin scrisoarea dela 6 Ian. În privinţa unificării ortografiei şi a limbii literare la d-voastră. Voi am să-mi dau mai întîiu seamă

de lucrarea analogă ce o putem aştepta dela Academia Română la noi.

1. E speranţă că peste 5 ani să fie terminat noul dicţionar academic, merit a înlocui fantastica încercare Laurianu-Maxim şi problematicul început Hasdeu. Noul dicţionar, adunînd tot materialul popular şi reinviînd limba cronicarilor, va deveni dela sine povăţuitorul d-voastră ca şi al nostru şi va contribui întru cât-va la rectificarea limbii literare comune.

2. Ortografia d-voastră ered că trebuie să fie ortografia Academiei Române. Această ortografie, modificată la 1880 după un raport al subşcrişului, oportun pe atunci ca tranziţie dela etimologismul Cipariu la fonetismul cerut de filologii moderni, se cuvine să fie din nou modificată pentru a se apropia mai mult de fonetismul celor mai multe reviste şi ziare din România de astăzi. Poate că în chiar sesiunea generală a Academiei din Martie a. c. vom lua unii din noi iniţiativa în înţelesul ardat; şi dacă nu acum, de sigur în decursul celor două sesiuni următoare, pentru-ca — la punerea sub tipar a noului dicţionar — ortografia academică să fie mai apropiată de aceea a majorităţii scriitorilor nostri.

Părerea mea este aşadar, ca „Asociaţiunea” d-voastră să se identifice în hotărîrile sale limbistice

şi ortografice cu Academia Română, şi, până la nouele hotărîri academice, să pregătească terenul prin scrieri şi discuţii asupra acestor materii, precum le-aţi şi început.

Principiul este şi rămîne: deplină comunitate a limbii literare şi a scrierii între d-voastră şi noi.

Primiţi, vă rog, domnule president, încredinţarea celei mai deosebite stime.

T. Maiorescu.

„Tribuna” dela 8 Martie a reproduş şi ea această scrisoare a dlui Maiorescu. Sunt, prin urmare, răsunat de insultele dlui Popescu chiar şi în faţa cititorilor „Tribunei”. Pentru-că ce zice dl Maiorescu? Spune celor dela Asociaţie ca în ale ortografiei deocam-dată să se ţină de Academie, ear cât despre reforma ce au de gând să facă, s'o lase în grija Academiei, care va face-o ea, curînd!

Atîta am zis şi eu.

„Tribuna” a crezut că pentru atîta e drept să dea ospitalitate inconherenţelor unui maniac.

Se va apuca oare acum acest maniac să injure şi pe dl Maiorescu?

Russu Şirianu.

Etată câte-va declarațiuni importante din această corespondență:

„De când România a intrat în sfera politică a Triplei-Aliațe, bărbații politici români au avut interes natural, ca expansiunea furtunoasă a simțământului național a celor 8 milioane de frați ai noștri de dincolo de Carpați, să se reducă la limite naturale.

Au fost pe deplin conștienți făcând lucrul acesta, mai ales că știau, pe de parte că un amestec din partea României nu poate fi decât văditător cauzei naționale de peste munți, iar de altă parte Români din Ungaria sunt destul de tari ca să lupte singuri, fără ajutor de afară.

În privința Macedoniei eată ce scrie:

Pentru noi, Românii din Macedonia formează un factor de mare însemnătate politică, având cu noi legături de limbă și de origină. Simpatia poporului român a fost îndreptată cu mare forță către elementul Cutzo-Valah din Macedonia. În bugetul statului s'au votat mereu sume din ce în ce mai mari și prin înființarea de școli și facerea de propagandă s'a căutat a se deștepta și întări sentimentul de solidaritate al Românilor Macedoneni cu masa cea mare a poporului român.

Pericolul de care tremură România este pericolul debordării valurilor slavismului. Domnia seculară a Turcilor și a Fanariților au adus pagube economice și au ținut conștiința națională adormită. O invazie slavă ar fi nimicuit existența noastră ca rasă, căci asemănarea de religie și ușorința cu care se amestecă Românii cu Slavii, ar face ca pericolul să fie de o mie de ori mai mare.

În privința Dobrogei eată ce zice interlocutorul corespondentul ziarului „Die Zeit“:

Dobrogea, pe care a trebuit s'o luăm la 1878, contra dorinței noastre, în schimbul unei țări naționale românești, a slăbit foarte mult pozițiunea noastră politică și strategică. Hotărârile noastre despre Bulgaria sunt foarte slabe; capătul podului înspre Cernă-Vodă foarte ușor poate fi ocupat de Bulgari. Pe lângă aceasta în Dobrogea este un element bulgar dușman Românilor.

De aceea e o chestiune de viață și de moarte, nu numai să nu dorim o Macedonia autonomă, în care Bulgaria să se bucure de drepturi, cum s'a întâmplat cu Rumelia, dar nici o Bulgaria mare sub protecția Rusiei, căci o astfel de Bulgaria în calitate de pion al panslavismului, însemnează sfârșitul României.

În această privință interesele României se întâlnesc cu ale Austro-Ungariei. Dacă se va acorda Macedoniei autonomia, atunci fie care naționalitate va avea drepturi egale. Grijă autonomiei este cu atât mai mică cu cât pare că este asigurată existența națională a Cutzo-Vlachilor, cari sunt în număr însemnat și cari au cu România legături naturale.

DIN ROMÂNIA.

DI Vasile Lascar, ministru de interne a întocmit un proiect de procedură electorală pentru alegerile de senatori, deputați, consilieri județeni și comunali.

Prin acest proiect se asigură pe deplin secretul votului, iar conducerea și presidarea alegerii se lasă exclusiv în sarcina magistratului asistat de un greșier fără ca să mai figureze birourile de secretari și scrutații ca până acum.

Adunarea generală a societății de geografie. Sâmbătă seara s'a ținut adunarea generală anuală a societății geografice române, sub Augusta președinție a M. S. Regelui și a A. S. R. Prințului Ferdinand.

Sala de ședințe a Senatului unde s'a ținut adunarea, era plină de un public ales.

La orele 8 jumătate Suveranul a sosit în sala de ședințe însoțit de A. S. R. principele moștenitor și de d-nul general Vartiade și colonel Antonescu.

DI Gr. Tocilescu dă citire raportului anual, al activității societății, care s'a manifestat mai cu seamă prin tipărirea ultimului volum al dicționarului geografic.

Face o dare de seamă a situației financiare a societății și enumără toate operele apărute în cursul anului expirat atât în țară cât și în străinătate, relativ la știința geografică.

DI Dr. Marinescu ține o interesantă conferință asupra unor stațiuni balneare din țară și din străinătate.

DI Ilie Radu ține o scurtă conferință despre alimentarea Capitalei cu apă de munte.

Atât DI Ilie Radu cât și ceilalți conferențieri au fost călduros aplaudați de asistență și felicitați de M. S. Regele și A. S. R. prințul Ferdinand.

Ședința s'a terminat la orele 11 jum. după care Suveranul s'au relatori la palat.

ERI Duminecă Societatea Geografică română a ținut a 2 ședință. Au vorbit d-nii:

DI Drag. Hormuzescu despre telegrafia fără sirmă.

DI Gr. I. Lahovari despre „Călătoria marelui logofăt Dudesco în străinătate la 1812“.

DI căpitan Ionescu din Constanța despre: „Dobrogea în pragul veacului al 20-lea“.

Bărbatul și femeia.

Un autor anonim a dat de curând în Berlin o carte cu titlul: „Consolarea Femeiei“, care conține următoarele pasaje importante:

„Se consideră de bon-ton, ca femeile să nu se ia în serios și că nu e imoral să fie înșelate. Femeia modernă simte destul de adânc această stare nedemnă și cantă să se resigneze.

Bărbatul, care în purtarea lui față de femeie, în loc de ironie și minciună e sincer și serios, va fi primit cu încredere. Nu e adevărat că femeia dela fire ar inclina spre minciună și stricăciune mai mult decât bărbatul; natura nu cunoaște minciună, ea e pretutindeni curată.

Dumnezeu a creat pe om — bărbat și femeie — sincer. Dacă azi femeia inclină mai mult decât bărbatul spre stricăciune și prefăcătorie — nu provine dela firea femeiei ci dela degenerarea ei, pentru care în prima linie e responsabil bărbatul...

Precum femeia prin instinctul ei sănătos are repulsiune față de bărbatul care nu se poartă serios și respectuos față de dânsa, tot asemenea îi inspiră aversiune și bărbatul, care se apropie de dânsa cu intenția de a o educa. Femeia serioasă se lasă educată numai de acel bărbat, care față de dânsa e numai bărbat și în ea vede numai femeia...

Ea nu vrea să fie satirisată sau luată în râs, nici admirată sau lingușită, mai puțin moralisată sau instruită, ci vrea să fie numai înțeleasă... Educațiunea fetelor mulți secoli a fost neglijată, femeia era lăsată să fie condusă numai de instinctul matern, pe când educației băieților îi se da mare importanță. De oare ce ambele sexe au aceeași valoare în societate, așa și educația fetelor e de aceeași importanță, pentru prosperarea omeniei, ca a băieților, ba poate și mai importantă fiindcă femeia în chemarea ei naturală, în căsătorie, ocupă rolul principal.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 11 Martie n. 1903.

Ministrul Láng în Arad. Cu trenul de aseară a sosit în Arad ministrul de comunicațiune Láng Lajos. El este însoțit de consilierul ministerial Márk Károly, de secretarul său Hollán Sándor, de profesorul dela politehnică Liphay Sándor, de Britz János, directorul fabricii Ganz, inspectorii Ney Ferencz, Papp János și Korbuly József.

Azi dimineață ministrul a plecat apoi cu noul tren cu motor până la Măcău. Ministrul a venit anume ca să ia parte la încercarea aceasta de a introduce un nou fel de comunicațiune.

Svon penibil se împraștiase ieri prin Budapesta; că s'ar fi comis un atentat împotriva M. Sale. Adevărul a fost că o biată săracă aruncase o jalbă în trăsura M. Sale care tocmai pleca la Gödöllő.

DI Gheorghe Dima la București. — „Sămănătorul“ din București

scrie: Zilele astea a fost pe-aci excelentul compositor din Ardeal, dl Gh. Dima, profesor la liceul din Brașov. D-sa venise să asiste la concertul în care un alt artist de renume, dl D. Popovici avea să cânte Balada „Groza“, o compoziție din cele mai noi ale dlui Dima. Știm însă că s'a decretat postul pentru artiștii (în loc să se fi decretat pentru păcatele publice) și astfel dl Dima n'a putut asista la concert. În schimb, a fost poftit de M. S. Regina la concertele dela Palat, unde dl Popovici a cântat și balada „Groza“.

Așa da! „Drapelul“ sosit nouă azi publică o dare de seamă despre concertul splendid dat în Brașov la 5 Martie de Reuniunea de cântări condusă de marele măiestru G. Dima.

Constatănd marele succes, recensentul scrie:

„s'au găsit căpeteniile ortodoxe pe aci, cari au cercat să impedeze ținerea acestui grandios concert religios, sub cuvânt, că e un sacrilegiu a cânta în post!... Cred, că veți ghici fără să v'o mai spun pe față, că acești dușmani ai profundelor emoțiuni religioase — de cari ne-am împărtășit la acest concert noi vameșii perversi și ateii — sunt identici cu celebrii „degajatori“ ai lui George Dima din serviciul său de dirigent al corului bisericii sfintului Nicolae, sub cuvânt, că nu îi mulțumește prestațiunea corului dirijat de acest om nepricipsit în cele musicale... Suntem în post... De aceea vom zice: Dumnezeu să-i ierte, că nu știu ce faci!“

Ear din partea redacției se face următoarea pișcătoare dar foarte la loc observație:

„Sărmană ortodoxie, câte se mai debitează la adresa ta! Se vede că după părerea marilor „ortodoxi“ din Brașov e mai plăcut lui Dumnezeu să jori strâmb în dulce, decât să cânti cântări religioase în post! Săracă lume!...“

Dr. V. Branice.

AI auzit, d-le Vlaicu!

Afacerea deputatului Lybomir Pavlovici. Se telegrafează din Chichinda-mare: Senatul de apelată al tribunalului, a aprobat sentința forului prim adusă în afacerea Pavlovici, dar a scăzut pedeapsa la o mie de coroane.

Cenușa lui Garibaldi. — Proiectul dlui Fazzari pentru ridicarea unui monument pe mormântul lui Garibaldi a dat loc la o vie polemă în care a intervenit și Ricciotti Garibaldi, care a publicat o scrisoare în favoarea transportării cenușei părintelui său la Roma.

„Polemica actuală, spune dânsul, nu e decât un incident a luptei surde, dar continuă, care e îndreptată împotriva memoriei lui Garibaldi.

„Voesc să-l imobilizeze la Caprera, spre a împedea ca în jurul rămășițelor sale să se adune elementele populare ale nației, ca un act de protestare în contra instituțiilor prezente“.

Procesul Bonmartini. — Parchetul din Bolonia va închide probabil pe la sfârșitul lui Martie instrucția în procesul contra reuzaților asasinării contelui Bonmartini.

Acuzațiunea de asasinat va fi menținută contra avocatului Muri, cumnatul contelui și doctorul Valdi, amicul său.

Cât privește pe contesa Teodolinda Bonmartini, victimei, și pe Rosa Boneti, amica sa, ele vor fi armărite ca complice.

Instrucția rămâne negativă pentru doctorul Secchi, care s'a spus că a fost amantul contesei și pentru avocatul Ricardo Murri, unchiul asasinului.

Procesul de divorț al principesei Luisa. O depeșă din Dresda anunță, că consiliul de miniștri a hotărât a nu da publicității sentința de divorț a principesei

Luisa pentru-că dânsa a dat excepții și astfel sentința nu e încă validă.

Executare — din glumă. Între recruții din Anglia sunt curioase obiceiuri. De ex. în regimentul Ceshiere, de ani ani zile s'a înrădăcinat obiceiul, că fiecare recrut trebuie să treacă prin o probă de foc ca să poată avea drept la preția colegilor. Dacă a stat curajos în fața probei era considerat, dacă se purta cu lasitate era disprețuit.

O știe aceasta fie-care recrut și de aceea aproape nu este excepție care să se sustragă probei de foc. Aceasta probă stă mai de multe ori din două: delinquentul simplu de tot să spânzură, și din streang singur fără ajutor trebuie să se scape. Fiecare trebuie să aibă multă prezență de spirit.

A doua este a sta drept în față. Într-o coră să pun 50—60 cartușe fără gloanți și între ele una cu gloanț. Delinquentul trebuie să scoată singur una din coră care apoi nici nu va fi cercetată ci pusă în armă și slobozită asupra delinquentului. Fiecare aproape nu este cas, că recrutul să scoată din coră tocmai pe cea cu gloanț și nici nu se ține minte ca vre-odată să se fi întemplat nenorocire.

Dar se putea să se întâmple, cum de fapt s'a întâmplat Sâmbătă.

Delinquentul a fost însă un recrut cu numele Alex. Goures.

Sâmbătă dimineața a stat înaintea probei și a și trecut prin întâia jumătate a șganzurătoarei, norocos, dar cu atât mai fatal peste a doua.

Cartușul ce l-a ales a fost pus în armă și s'a tras asupra lui. Recrutul în acelaș moment fără cuvânt a căzut la pământ. Când au alergat la dânsul era mort. Nefericitul dintre multele cartușe își alesese tocmai pe cea unică cu gloanț și aceasta îi zdrobise capul.

Ziarele din Londra sunt toate indignate de acest obicei barbar, și să vor face și interpelări și în Parlament.

Lacrimile Burilor. În Africa de sud, în țara Burilor, a apărut un ziar intitulat „De Stem“ (Vocea) al cărui program arată plânsul inimilor vitejilor Burli.

„De oare-ce mil de cetățeni de ai noștri au perdut dreptul de vot, am hotărât, zice „De Stem“, să scoatem măcar un organ, care să fie vocea celor fără drept de voce.

Politica noastră este realizarea dorinței Africanilor, prin cari noi înțelegem pe Africanerii holandozi. Despre trecut nu zicem nimic. Este foarte trist și foarte adânc întipărită este amintirea faptelor în inima noastră, pentru a fi nevoe să le mai pomenim. Nici despre viitor nu vom vorbi. Prezentul nu ajungă. Africanerii au perdut toate și nu ne au rămas decât lacrimile, pe cari vom cânta să le ștergem.

„Devisa noastră este pentru adevăr și Dreptate, ori-cari ar fi dușmanii“.

POSTA REDACȚIEI.

Un cetitor zelos. Vom aduce întâiu chestia în Sinod și numai după aceea în public. Asemenea chestie nu trebuie discutată fără prealabilă înțelegere cu cei din fruntea afacerilor noastre bisericesti și școlare.

Cireșia. Primit. Se va publica mai târziu.

ULTIME ȘTIRI.

O catastrofă îngrozitoare s'a petrecut alaltăeri la New York. Un tren cu marfa s'a ciocnit aici cu un alt tren atât de puternic, încât petrolul din butoalele de prin vagoane au făcut explozie și în câteva minute ambele trenuri erau încinse de flăcări. Public numeros se adunase, din curiozitate, să vadă trenul arzând. Butoaiele cu petrol continuau, să explodeze însă așa de puternic încât a stropit tare numeroase persoane, cari iute au fost apoi și incinse de flăcări. Sunt astfel numeroase victime.

De sub ruinele vagoanelor și din apropierea locului de desastru au fost scoase scheletele a 22 oameni ear alți numeroși sunt grav răniți.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru vopsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nestricăcios preparat se pot vopsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă.

È nestricăcios și întrebuințarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 flieri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărui păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blond-aurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlută 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate cazuri pentru boale de pept și plămâni.

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrătoșării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmel etc.

Prețul: 50 flieri.

698 — 72

SPIRT CONTRA REUMEI

(spiritul „Mankós“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în cazuri de boale de: reumă, de casgrenă, amorțirea mușchilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de jughurt, paralizii, amorțeață de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselele turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în cazuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

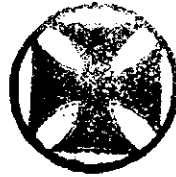
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leuc secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, șușturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ție neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun sent contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

624 — 147

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în colorii

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în colorii

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „Tribuna Poporului“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în ori-ce limbă

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectuesc prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE